

ЛИСТИ УКРАЇНСЬКИХ ГЕТЬМАНІВ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2011

**Лист К. Косинського з присягою
князеві В.-К. Острозькому
після поразки козацького повстання.
10 лютого 1593 р.**

Я, Криштоф Косинській, на это время гетман, и мы сотники, атаманья, все рыцарство Войска Запорожскаго, сознаемся в этом листе нашем, что, несмотря на великіе добродейства и ласки ясневельможного пана Константина княжаты Острожскаго, воеводы кievскаго, маршалка земли волинской, старосты володимірскаго, которья его милость во все время своей жизни, вследствие своей милостивой панской власти, оказывал всему войску и каждому из нас особо и много добра делал; а мы, забыв обо всем том, не мало огорченія и убытков причинили как самому ему и деткам его, так и слугам и подданным его милости, и ласку их милости к себе

нарушили; а их милость, будучи под Пятком, все поступки наши, после униженных и усердных просьб наших и после заступничества многих знатных людей, по своей милостивой ласке, как христианские панове, не желая проливать нашей крови, нам простите. Поэтому мы, все рыцарство вышеименованного войска, обещаем и присягою своею утверждаем: с этого времени пана Косинскаго за атамана не иметь и на его место иного на Украине, в течение четырех недель поставить, и потом находиться в послушании его милости короля, не чиня никакого розмирья с посторонними соседями панств его королевской милости жить за порогами на указанных местах, ни лёж, ни приставств, ни убытков, ни кривд не иметь и не чинить в державах и маетностях их милостей князей и их приятелей, его милости княжати Александра Вишневецкаго, старосты черкаскаго, и иных, находящихся в это время при их милости; также не подманывать к себе слуг из маетностей и державств их

милости; беглецов, изменников и слуг их милости у себя не хоронить и выдавать; оружіе, когда-либо взятое в замках, городах и державах их милостей, кроме трипольских, вернуть; также вернуть хоругви, лошадей, скот и движимое имущество, взятый в именіях княжат их милости; кроме того отправить от себя челядь обою плоти, имеющуюся при нас; вечно жить у князей их милостей в прежней любви, никогда не приставать ни к одному человеку против их милостей, а напротив служить им. На все эти вышепрописанные кондиціи, поданныя нам от их милостей князей, мы, все войско, приносим присягу вечно, свято и ненарушимо, не подыскивая причин к нарушению, хранить и по ним на вечныя времена поступать. А присяга та наша заключается в следующих словах: я, Криштоф Косинскій, мы сотники атаманы, все рыцарство Войска Запорожскаго, один за другого и каждый из нас за себя присягаем Господу Богу в Троице Единому, который сотворил небо и

ЗМІСТ

Лист К. Косинського з присягою князеві В.-К. Острозькому після поразки козацького повстання. 10 лютого 1593 р.	5
Лист Богдана Микошинського та Війська Запорозького до імператора Священної Римської імперії Рудольфа II. 3 липня 1594 р.	10
Лист-універсал П. Михновича-Бута (Павлюка) старшині, козакам і поспіль- ству з повідомленням про невдалу спробу коронного війська витіснити козаків з міста Мошни і з закликом приєднуватися до повстання. 15 грудня 1637 р.	18
Лист Д. Гуні до коронного гетьмана М. Потоцького з проханням порозумітися і закінчити кровопролиття. Червень 1638 р.	20

Лист Богдана Хмельницького, надісланий царю Олексію Михайловичу з Черкас з повідомлення про перемоги над військом Речі Посполитої. 8 червня 1648 р.	25
Листи Б. Хмельницького до А. Киселя під час укладання Зборівського миру. Серпень 1649 р.	30
Лист Богдана Хмельницького, надісланий з Чигирина Війську Донському, з висловленням дружби і проханням припинити напади на кримських татар. 31 березня 1650 р.	36
Лист Б. Хмельницького до путивльського воєводи С. Прозоровського із запевненнями в дружбі та щодо врегулювання проблем у прикордонних відносинах. 17 липня 1650 р.	39
Московські копії листів Б. Хмельницького до патріарха Нікона. Серпень 1653 р.	42
Московська копія листа Б. Хмельницького до царя Олексія Михайловича. 17 лютого 1654 р.	48
Московська копія листа І. Виговського до царя Олексія Михайловича. 17 жовтня 1658 р.	57

Московська копія листа І. Брюховецького
до донських козаків. 14 лютого 1668 р. 63

Московська копія листа гетьмана
Д. Многогрішного до А. С. Матвеева
з проханням сприяти його гінцям,
надісланим до Москви. 14 листопада 1670 р. 71

Московська копія листа-чолобитної
Д. Многогрішного до царя
Олексія Михайловича про надання
підтримки родині гетьмана у випадку
його смерті. 28 грудня 1670 р. 75

Лист Д. Многогрішного А. Матвееву
з клопотанням про участь представників
Української козацької держави у російсько-
польських переговорах. 10 серпня 1671 р. 83

Московська копія листа від П. Дорошенка
до Д. Многогрішного з пропозицією
розпочати переговори про взаємну
підтримку у відносинах з Річчю
Посполитою та Туреччиною.
Датування не пізніше 16 січня 1671 р 89

Лист П. Дорошенка до грабовецького старости М. Матчинського. 12 грудня 1674 р. ...	93
Московська копія листа Ю. Хмельницького до І. Сірка. 19 травня 1677 р.	99
Московська копія листа І. Самойловича до Константинопольського патріарха Якова. 30 грудня 1685 р.	102
Лист-універсал запорозького гетьмана Петра Іваненка (Петрика) до мешканців містечок по р. Орель. 29 липня 1692 р.	114
Лист запорозького гетьмана Петра Іваненка (Петрика) до запорожців від 22 червня 1692 р.	119
Лист І. Мазепи до князя В. В. Голіцина. 8—9 вересня 1688 р., (серпня 29—30). Під Царичанкою.	129
Московська копія листа І. Мазепи до князя В. Голіцина. 27 вересня 1688 р.	134
Московська копія листа гетьмана Мазепи до Ф. Головіна. 31 грудня 1702 р.	136

Лист П. Орлика до київського митрополита С. Яворського з поясненням причин виступу гетьмана Мазепи, написаний з метою отримати прощення від царя Петра І. 1 червня 1721 р.	141
Лист гетьмана Кирила Розумовського київському генерал-губернаторові М. І. Леонт'єву стосовно справи про гайдамаків	209
Лист гетьмана Кирила Розумовського до київського генерал-губернатора стосовно заходів щодо небезпечної хвороби, котра мала розповсюдження в Запорозькій Січі	211

